

OGEMAP – ON LINE APLIKÁCIA STARÝCH GEOLOGICKÝCH MÁP NA WEBE ŠGÚDŠ

OGEMAP – ON-LINE APPLICATION OF OLD GEOLOGICAL MAPS ON THE SGDIS WEBSITE

Štefan KÁČER¹

Abstrakt

Moderná éra strednej a východnej Európy sa začala v 18. storočí, keď Habsburská panovníčka Mária Terézia a jej syn Jozef II priniesli veľkú reformáciu. Jeden z najdôležitejších príjmov na realizáciu týchto reforiem pochádzal z ťažby nerastných surovín, s čím bolo spojený rozvoj prírodných vied ako geológia, hydrológia a metalurgia vrátane komplexného geologického mapovania.

Z tohto obdobia sa zachovalo veľké geologické dedičstvo, ako sú knihy, dokumenty a mapy v mnohých podobách. Po rozpade rakúsko-uhorskej monarchie sa dokumenty a mapy rozdelili do nástupníckych štátov. Tieto mapy majú nielen historickú a kultúrnu hodnotu, ale sú aj zdrojom dôležitých informácií, ktoré majú stále veľký potenciál pre vedecký výskum. Prístup k pôvodným dokumentom je značne obmedzený.

Digitálny archív ŠGÚDŠ spravuje obrovské množstvo dokumentov, kde sa nachádza aj niekoľko starých máp. ČGS v spolupráci s ŠGÚDŠ a Štátnym ústredným banským archívom v Banskej Štiavnici v roku 2004 vydala DVD Geologické mapy Európy (1780 – 1918), ktoré sa okamžite stalo veľmi populárnym a žiadaným. Jeho súčasná nedostupnosť a technologické zmeny spojené s publikovaním údajov na internete nás viedli ku postupnému spracovaniu všetkých dostupných máp a sprístupneniu na webovej stránke ŠGÚDŠ. Za poskytnutie digitálnych kópií stoviek ďalších starých geologických máp z územia Slovenska patrí veľká vďaka Rakúskej geologickej službe.

Jednou z prvých aktivít Ríšskeho geologického ústavu so sídlom vo Viedni bolo systematické geologické mapovanie v M 1: 28 800 a zostavenie kolekcie geologických máp v M 1:144 000 a následne máp v M 1:75 000 z prelomu 19. a 20. storočia, ktoré pokrývajú takmer celé územie Slovenska.

ŠGÚDŠ dlhodobo rieši projekt GeoIS. Jedným z cieľov je vytvorenie aplikácie starých máp, ktorej prvú verziu sa nám v rámci Otvoreného kongresu Českej a Slovenskej geologickej spoločnosti podarilo v septembri 2023 oficiálne predstaviť. Mapy sú často aj umelecké diela a časť z nich sa dostala do zoznamu Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Mapy sú dostupné na adrese <https://app.geology.sk/ogemap/>, kde okrem samotného prezerania máp a ich príloh, ktoré sú členené do tematických skupín, nájdete aj príslušné metainformácie a stručné životopisy autorov vrátane ich fotografií.

Kľúčové slová: geologické mapy, staré mapy, webová mapová aplikácia, online mapy, mapy Rakúsko-uhorskej monarchie

Keywords: geological maps, old maps, web map application, online maps, maps of the Austro-Hungarian monarchy

¹ RNDr. Štefan KÁČER, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, Mlynská dolina 1, 817 04 Bratislava, stefan.kacer@geology.sk